

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLINGEN DAAROP	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Toelichting op het oordeel.....	3
3. AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING	5
3.1 Inspectiepaden	5
3.2 Bomen	5
3.3 Archeologie	6
3.4 Overige onderwerpen	6
3.4.1 Uitwateringssluis Gennegerzijl.....	6
3.4.2 Compensatie kievitsbloemen	6
3.4.3 Riolering Hasselt	6
3.4.4 Polderpeilen	6
3.4.5 Grondgesteldheid	7

1. INLEIDING

Het waterschap Groot Salland heeft het voornemen een dijkverbetering uit te voeren voor het deelgebied Vechterweerd – Zwartsluis (dijkpaal 0 tot 226). Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan is conform de Wet op de waterkering een milieueffectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd. Het plan gaat uit van de realisatie van de Balgstuw Ramspol.

Bij brief van 16 november 1999¹ hebben Gedeputeerde Staten van Overijssel (het bevoegd gezag in deze procedure) de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 25 november 1999 ter inzage gelegd². Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat over een essentiële tekortkoming in het MER, waarvoor de Commissie geadviseerd heeft een aanvulling op het MER op te stellen alvorens de besluitvorming doorgang kan vinden;
- informatie bevat over de inhoud van het MER die van belang is voor de besluitvorming en waarover zij een aanbeveling doet in het advies;
- belangrijke onjuistheden bevat die ter voorkoming van misverstanden weerlegd dienen te worden.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁵, zoals vastgesteld in februari 1999;
- op eventuele onjuistheden⁶;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁷.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het dijkverbeteringsplan. Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvul-

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁵ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.10

ling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

In haar memo van 7 januari 2000 schrijft de Commissie dat zij van mening is dat in het MER niet alle essentiële informatie aanwezig is.⁸ Dit memo is met bevoegd gezag en initiatiefnemer op 13 januari 2000 besproken. Naar aanleiding van dit overleg heeft de Commissie een tweede memo opgesteld waarin zij de essentiële tekortkomingen nader preciseert.⁹

Gedeputeerde Staten van Overijssel hebben de Commissie verzocht de advisering op te schorten¹⁰ om de initiatiefnemer in de gelegenheid te stellen om een aanvulling op het MER te maken. De initiatiefnemer heeft hierop aanvullende informatie naar de Commissie gestuurd. Hieruit bleek dat de initiatiefnemer voornemens is de oplossing bij het knelpunt Vetkamp te herzien en dat er minder onderhoudstroken zullen worden aangelegd dan in het MER staat vermeld. Deze nieuwe informatie wordt vastgelegd in een Nota van Wijzigingen en in de Reactienota¹¹. In overleg met bevoegd gezag en initiatiefnemer heeft de Commissie besloten deze twee documenten als de formele aanvulling te beschouwen. Een belangrijke overweging hierbij was dat wanneer een aparte aanvulling moest worden opgesteld, het toetsingsadvies niet voor de vergadering van de Coördinatiecommissie voor dijkverbeteringsplannen zou kunnen zijn opgesteld. Dit advies van de Commissie bevat dus het oordeel over de Projectnota/MER inclusief de aanvullingen in de vorm van de Nota van Wijzigingen en de Concept-Reactienota.

⁸ Memo 917-92, zie bijlage 5 van dit advies.

⁹ Memo 917-97, zie bijlage 5 van dit advies.

¹⁰ Zie bijlage 1a.

¹¹ *Nota van Wijzigingen*, concept 15 februari 2000 en *Reactienota* (reactie op inspraakreacties), concept 15 februari 2000.

2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLINGEN DAAROP

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat het MER en de aanvullingen de essentiële milieu-informatie bevat voor het nemen van een besluit over het dijkverbeteringsplan.

Door de keuze van de beheersvariant als voorkeursalternatief worden veel LNC-elementen (landschap, natuur en cultuurhistorie) gespaard. Bovendien leidt natuurtechnisch beheer tot waardevolle flora op en rond de dijk. Ook de voorgestelde aanpak van de restauratie van de Stenendijk vindt de Commissie in het MER goed toegelicht. De Nota van Wijzigingen en de Concept-Reactie-nota leveren de informatie die de essentiële tekortkomingen oplost die de Commissie in een eerdere fase heeft geconstateerd.

2.2 Toelichting op het oordeel

De Commissie constateerde in haar eerder schrijven drie essentiële tekortkomingen. Per tekortkoming wordt in onderstaande aangegeven wat de Commissie hierover heeft opgemerkt en welke informatie heeft geleid tot een herziening van dit standpunt.

1. Knelpunt de Vetkamp (Dp 190,5 – 193):

De voorgestelde stabiliteitsberm uit het MER leidt tot aantasting van waardevol, vrijwel niet te compenseren blauwgrasland. Naar mening van de Commissie is een meer uitgekiend ontwerp mogelijk waarbij (meer) blauwgrasland blijft gespaard.

Uit de Nota van Wijzigingen blijkt dat door klei uit het dijklichaam deels te vervangen door zand de freatische lijn wordt verlaagd waardoor het aanleggen van een stabiliteitsberm en de verplaatsing van een sloot niet meer nodig zijn.

2. Knelpunt Zijlolk (Dp 101 – 107,9):

Uit het MER valt niet te halen waarom een kwelkade voor de Zijlolk geen oplossing zou zijn. Oplossingen in grond zijn duurzamer dan een oplossing met een damwand.

Bijlage 4 van de Concept-Reactienota meldt hoe damwand, pipingberm en kwelkade tegen elkaar zijn afgewogen. Het betreft het oplossen van twee problemen:

- erosiebestendigheid buitentalud als gevolg van beplanting in de kernzone die bij de toetsing naar het oordeel van de beheerder niet als 'veilig' valt aan te merken;
- het tekort aan kwelweglengte.

Ten aanzien van het tweede probleem zou een kwelkade of een pipingberm een adequate oplossing kunnen bieden. Echter, aangezien een dergelijke con-

structie niet voorziet in een oplossing van het eerste probleem is gekozen voor de aanpak die beide problemen tegelijk oplost: een damwand.

3. Onderhoudstroken:

De Commissie heeft aanvullende informatie gevraagd over de onderhoudstroken omdat op basis van de informatie in het MER niet duidelijk was over welke lengte onderhoudstroken worden aangelegd. Bovendien wordt de noodzaak van de aanleg van onderhoudstroken in het MER onvoldoende onderbouwd, terwijl de aanleg van deze stroken (vooral tot Dp 150) leidt tot een aantasting van:

- de landschappelijke waarde van delen van het dijktracé die nu gekenmerkt worden door een grote mate van landschappelijke afwisseling;
- LNC-waarden in de vier meterzone aan de teen van de dijk, uitgaande van het principe van één eigendom- en beheerregime.

Uit de aanvullende informatie blijkt dat het ook voor eigenaren mogelijk is een onderhoudsovereenkomst te sluiten.¹² Dit kan een positief effect hebben op het handhaven van het gevarieerde landschapsbeeld (o.a. rasters). Bovendien blijkt uit de Nota van Wijzigingen over het traject de Broeken (Dp 118,3 – 128,7 en 129,3 – 145) en over een nieuw toe te voegen tabel 3.1 (strekkingen waar geen onderhoudstrook wordt gebruikt) dat er over grote delen van het traject wordt afgezien van de realisatie (of gebruik) van een onderhoudstrook.¹³ Hiervoor wordt gekozen vanwege de aanwezige LNC-waarden of vanwege het afwezig zijn van de noodzaak tot aanleggen van de stroken omdat de dijk goed berijdbaar is door de flauwe taluds. Naar het oordeel van de Commissie is er op basis van het MER met deze aanvullingen voldoende informatie om de milieueffecten in de besluitvorming te betrekken.

¹² *Concept-Reactienota*: onderdeel Erosiebestendigheid en beheer, onder hoofdstuk Algemeen.

¹³ *Nota van Wijzigingen*: het bijbehorende kaartbeeld over onderhoudstroken en *Concept-Reactienota*: bijlage 5.

3. AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING

In dit hoofdstuk geeft de Commissie adviezen die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar geen betrekking hebben op essentiële tekortkomingen.

3.1 Inspectiepaden

Bij veel insprekers stuit de aanleg van een inspectiepad op bezwaren.¹⁴ Echter volgens de vigerende leidraden¹⁵ is de mate van begaanbaarheid / bereikbaarheid / berijdbaarheid van de waterkering een veiligheidsaspect. Tijdens extreme situaties is de binnentoevoer verweekt en dus onbegaanbaar. In deze situatie biedt de kruin van de dijk de enige toegang met zwaar materieel. De Commissie is van mening dat een halfverhard inspectiepad, mits dit goed in de bestaande situatie wordt ingepast, geen afbreuk aan de LNC-waarden van de dijk hoeft te doen.

- Voor de gedeelten waar een halfverhard inspectiepad wordt aangelegd, adviseert de Commissie dit pad zoveel mogelijk in de huidige situatie in te passen door middel van bijvoorbeeld het gebruik maken van doorgroeistenen en het pad te laten meegaan met het bestaande reliëf van de dijk.¹⁶

3.2 Bomen

Het MER beschrijft dat veel wordt gedaan om bomen en andere beplanting te sparen. Niettemin wordt in het MER voorgesteld een aanzienlijk aantal bomen te verwijderen om redenen van veiligheid. De Commissie constateert dat dijkbeheerders vaak aannemen dat het verdwijnen of verminderen van grasbegroeiing door de aanwezigheid van bomen een negatief effect heeft op de erosiebestendigheid. Bij deze beschouwing ontbreekt echter de mogelijke positieve invloed van het wortelstelsel van het houtgewas. Op dit moment is over de positieve of negatieve werking van houtgewassen op de erosiebestendigheid nog weinig bekend.¹⁷

- Totdat deze kennislacune is opgevuld adviseert de Commissie terughoudend te zijn met het verwijderen van houtgewassen ten behoeve van de erosiebestendigheid, temeer daar er bij dit traject sprake is van een overmaat aan dijkprofiel.

¹⁴ Inspraakreacties no. 9, 10, 17, 18 en 22 stellen de noodzaak van een inspectiepad ter discussie.

¹⁵ Leidraad voor het Ontwerpen Rivierdijken Deel 1 en 2 en de Leidraad Toetsen op Veiligheid van de TAW.

¹⁶ In de Concept-Reactienota (reactie op DAR 6-9: II-1) stelt het waterschap dat zij voornemens zijn dit zo ook als zodanig aan te leggen.

¹⁷ Ook het recente verschenen concept-advies *Bomen op en nabij waterkeringen*, Stowa/Geodelft december 1999, heeft hier geen onderzoek naar verricht.

3.3 Archeologie

Mocht in de komende periode toch voor het kleialternatief in plaats van het beheeralternatief worden gekozen dan dient een aanvullende archeologische inventarisatie (AAI) plaats te vinden. Drie nog niet onderzochte locaties liggen namelijk in gebieden met een hoge indicatieve archeologische waarde.¹⁸

- De Commissie adviseert bij de keuze voor het kleialternatief, voorafgaand aan het ingraven van de klei op drie nog niet onderzochte locaties een AAI uit te voeren.

3.4 Overige onderwerpen

In de eerder uitgebrachte memo's heeft de Commissie een paar onderwerpen aan de orde gesteld die in dit advies nog niet terug zijn gekomen. Aan deze onderwerpen is naar mening van de Commissie in de aanvullingen voldoende aandacht besteed. Het gaat hierbij om de volgende punten:

3.4.1 **Uitwateringssluis Gennegerzijl**

Het Gennegerzijl vormt met de dijk, waterlopen, dijkstoel en schotbalkloods een uit cultuurhistorisch en landschappelijk oogpunt waardevol ensemble. De gebreken aan de sluis maken maatregelen echter noodzakelijk. Het in de Nota van Wijzigingen en Concept-Reactienota aangepaste ontwerp doet meer recht aan genoemd ensemble dan de in de MER voorgestelde ingrepen en komt naar de mening van de Commissie voldoende aan de geuite bezwaren van insprekers tegemoet¹⁹.

3.4.2 **Compensatie kievitsbloemen**

Uit het MER blijkt niet of er locaties beschikbaar zijn die voldoen aan de ecologische eisen van de plantengemeenschap met kievitsbloemen en of die van voldoende omvang zijn voor compensatie. De Commissie constateert dat hierover de relevante informatie is opgenomen in het Ontwerp Dijkverbeteringsplan.²⁰

3.4.3 **Riolering Hasselt**

Uit mondelinge informatie van het waterschap blijkt dat met de effecten van de riolering op de waterkering rekening is gehouden.

3.4.4 **Polderpeilen**

Gelet op de keuze van een erosiescherm als oplossing voor de knelpunten met onvoldoende erosiebestendigheid van het buitentalud is het zoeken naar optimalisering van polderpeilen om kwelweglengte te verkorten niet meer relevant.

¹⁸ *Aanvullende Archeologische Inventarisatie Vechterweerd – Zwartsluis, deelgebied 6*. Waterschap Groot Salland / Grontmij Overijssel, Projectbureau DAR. Zwolle, november 1999.

¹⁹ Zie de reacties op inspraakreacties DAR 6-4, DAR 6-9 (over Gennegerzijl), DAR 6-12 en DAR 6-13.

²⁰ Ontwerp Dijkverbeteringsplan, Deelgebied 6, november 1999, p.13 en 14.

3.4.5 Grondgesteldheid

Het MER maakt niet duidelijk hoe de grond op verschillende delen van het traject is samengesteld. Omdat voor de Commissie inmiddels duidelijk is dat bij de voorgestelde maatregelen rekening wordt gehouden met de samenstelling van de grond (zand en/of klei), heeft dit punt geen nadere toelichting meer.